

Inserati se sprejemajo in velja
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo

Naročnino prejema opravištvu
(administracija) in ekspedicija na
Dunajski cesti št. 15 v Medija-
tovi hiši, II. nadstropji.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — k.
Za pol leta . . . 5 " — "
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl.
Za pol leta . . . 4 "
Za četrt leta . . . 2 "

V Ljubljani na doma
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo na Dunajski cesti
št. 15 v Medijatovi hiši.

Izjaha po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Kaj si nam prinesel, cvetoči maj?

Po zimi politikarji politikujejo, na spomlad pa vojskovodje zapovedujejo! Vojske, vsaj splešne letos ne bode; na političnem nebu se tudi vedno tu in tam bliska, a strela dosihmal še ni udarila in ni začelo goreti. Netiva je sicer dosti pripravljenega, a požarna straža po vladarskih kabinetih hitro potlači, kedar se pokaže kje kakšen plamen. Začelo je goreti na jugovzhodu naše monarhije, a veliki požarni stotnik drugače imenovan poveljnik Jovanovič, gasi in gasi plamen, upamo, da ga bode pogasil, in da se ne vname vsa Evropa, dasiravno so bili, kakor pravijo nekateri pripravljeni pismen podpihovati, a Jovanovič jih ni čakal, niti prašal ali sme gasiti. Tudi tam v deželi Faraonov se je nekaj kuhalo in kuhalo, bilo je več kuharjev pri ognjišču, ki so drug drugega spodirivali. A prišla sta dva velemožna gospoda iz Pariza in Londona in kuharje pomirila, tako da hočejo še zanašljivi skupno pri ognjišču sedeti in paziti, da juha ne bode preveč osoljena. Posebno pa je velemož, drugače angleški konzul, resnobno rekel, da ne bode za druge kostanj iz žerjavice pobiral. To je pomagalo. — Pa kako, da mi danes le ogenj in smod po glavi roji. Glejte danes zjutraj sem šel po polji, in videl sem jarino, krompir in fižol ves osmojen. Trije ledeni možje so nam žugali, a še le na Vnebohod Kristusovo se je zvršilo, kar so ti žugali in Feliks nam ni prinesel sreče, marveč veliko škodo na polji. Glejte dan danes še svetniki v pratiki niso

zanesljivi vremenski proroki, kdo bo sicer še kaj verjel? Vrtnarji, ki so po sv. Bonifaciji brez skrbi bili za svoje tujezemeljske južne rastline, so letos hudo opeharjeni. Maj nas je zopet v sušec nazaj poslal, menda le za kratek čas, dasiravno se o takem mrazu ne moremo pritožiti, kakor doli v Bosni in Sarajevu, ker so baje imeli 2° pod ničlo, vendar nam je že ta mraz doati škode učinil.

Od vreme kvasi, kdor drugega ne ve. Imam še mnogo povedati o tem mesecu, samo nepočakani ste tako, da bi jeden pot vse radi zvedili. No, začnem od kraja pripovedovati, pa vendar nočem staviti, da bi kaj važnega ne izpustil, ali kaj manj važnega poročal. Kaj čemo, okus je ravno različen. — No, začnimo! Tam na skrajnem zahodnem koncu Evrope, od koder je najbližnja pot v Ameriko, na zelenem otoku Ervin zdihuje sto in sto let katoliško ljudstvo pod težkim jarmom, v katerega so ga vpregli oholi zmagonosni krivoverni Angličani. Kedar je struna prehudo napeta, rada poči. Taka je tudi tam. Ljudstvo obupano hoče si samo pomagati, lažnjivi prijatelji ga hočejo izvoditi na kriva pota, ki ne vodijo do miru in blagostanja. A gorjel v ogaji pogori poslopje, pri vstaji pa dežela; strah in groza vladi po deželi, kjer strast vlada, in kar so pregrešili neusmiljeni zatiralci, to se mašuje na nedolžnimi ljudmi; padel je lord F. Cavendish, ljudomil gospod, ki je z nogami stal med ljudstvom, z glavo je pa segal do najvišjega plemstva v deželi, zavratna roka ga je umorila in sedaj on počiva pod zeleno gomilo svojega

rojstnega grada, kot žrtva zvestega spolnovanja svoje dolžnosti in ljubezni do domovine, ki ga je izdala, kajti preveč je zaupal svojemu poštenju in pomirljivosti. Nebrojna množica, okoli 50.000 ljudi ga je spremila na majhno pokopališče v Edensor, prebivalci v vasi so skoraj vsi najemniki in v službi pri vojvodu, za podložne je postavil hiše z vertovi. Venec, ki ga je poslala kraljica, mu je na zglavje rakve položila soproga; tužnega srca je gledal štiri in sedemdesetletni oče v hladno zemljo položiti svojega sina; pred 42 leti mu je umrla soproga in sedež zopet toliko žalost. — S potrtim srcem je stal pri odprtem grobu lord Gladstone, neznana žalost brati mu je bila na obrazu. Lord Cavendish je mogel kazni prestat za svoje rojake, tlačitelje irske. Iz Irskega stopimo sedaj v drugo katoliško deželo v deželo Francozov, po katerih se tudi sedaj, ko jih je Nemec hudo ponižal, rad svet ravna. Tam vidimo, da se katoliško ljudstvo upira vsiljeni postavi, ki prepoveduje krščansko izrejo mladine. Rekli bi lahko, postave so take, kakeršno je ljudstvo, in vsaka dežela ima tako vlado, kakeršno si zasluži. Je res, kolikor ni zmedenega vmes. Francozje so si sami tako vlado izvolili, a pomisliti je treba, da so Francozje občudovanja vredni v dobrem in v slabem; Francija ima najbolj verne katolike, razpošiljajo goreče misijonarje po vseh delih sveta, ima pa tudi najhujše sovražnike svete vere in vsega krščanstva. Sedaj so ravno take vrste ljudje ua krmilu, ali vsaj taki, ki od skrivnih družeb dobivajo svoje migljeje in ukaze, tedaj

Koledar papeža Gregorija XIII.

(Dalje.)

Poglavitne novosti so bile: da se zлага čas v koledarju zopet z astronomiškem naj se mesca oktobra 1582 od 4. naprej precej šteje 14. dan. Da se oguejo za naprej zmotnjav, naj bode vsako četrto leto prestopno, izvzemši stoletna. Le vsako četrto teh stoletnih števil, ki se dajo deliti s štirimi, naj ima 1 dan vmes (ali naj bode prestopno leto). Stoletnice 1600 in 2000 naj boste prestopni leti, a ne 1700, 1800, 1900.

Julijanov koledar je imel za astronomiško leto 365 dni in 6 ur, za teh 6 ur, ki ostajajo je imel vsako četrto leto prestopno, a leto ima 11 minut 12 sekund manj, teh 11 minut 12 sekund so tedaj vsako četrto leto preveč vtaknili vmes, priprost račun nam tedaj kaže, da rova metoda Gregorijeva nekako pravo zadene. Prav natančna se ve, da tudi ta ni, po Lalandovih preiskavah je namreč astronomiško leto za 24 sekund krajši, kakor kaže novi koledar. V 3600 letih bodo ljudje zopet za jeden dan zadej za pravim spomladanskim enakonočjem.

Pomanjkljivost pri Gregorijanskem koledarju je tudi ta, da začetek mesca ni natančno

po astronomiški štetvi lune; tedaj more prava spomladanska polna luna nastopiti nekoliko prej, kakor mi navadno čas štejemo. Ako se primeri, da je prava pomladanska polna luna po noči od sobote na nedeljo zjutraj ob 1. uri, tako je po navadnem štenji že polna luna ob 11. zvečer, in velika noč precej v nedeljo potem, v resnici pa bi mogla biti osem dni pozneje.

Po Gregorijanskem koledarju se tudi lahko primeri, da je krščanski velikonočni praznik ob jednom z judovskim, po določenih nicejskega zbora je bilo to nemogoče. Zadnjič je bilo to l. 1825.

Klubu temu je zasluga Gregorija XIII za človeštvo neprecenljiva; njegov koledar nam spričuje o veliki učeosti in nenavadni bistroumnosti.

24. svečana 1582 je izšlo papeževo pismo „Inter gravissimas“, ki določuje dan, ko se ima začeti po vsem krščanstvu novi koledar na 4. oktobra. V uvodu povdarja papež, da mu je važen nalog pastirstva izpeljati to, kar je prihranil tridentinski zbor svetemu prestolu. Njegov slavn prednik Pij V je zboljšal brevir, njemu pa je mogoče izpeljati drug nalog, namreč zboljšati koledar po nasvetu, ki ga je stavil Lilio. Potem zapove Gregor duhovnom, da

naj se drže novega koledarja in vsled njegove po Bogu mu podeljene oblasti opominja cesarja in druge krščanske kneze, da naj vpeljejo koledar po svojih deželah, da bodo povsod enakost pri praznovanju praznikov. Pismu je bil pridejan odlomek novega koledara od oktobra do decembra, da poudarja premembo, ki je potrebna postala. Pridejani kanoni so dajali navod, da naj v prihodnje stalno imajo 21. dan sušca za astronomiško enakonočje. K sklepu se je obetala obširna učena razprava, katero je izdal jezuit Kristof Clavij iz Bamberga, ki je bil najbolj delavni ud pri komisiji za popravo koledarja.

Prvi vzrok je imenoval Clavij potrebo, spraviti cerkveni koledar v soglasje s predpisi Nicejskega zbora. Ko bi se dnevi v koledarju zmirom premikali, zgubili bi tudi cerkveni prazniki svojo pomembo do letnih časov. Clavij je rekel, da bi tudi vremenska pravila, ki se drže nekaterih mescev, zgubila svojo veljavo.

Najbolj neprijetno je bilo za tedaj, da se le moglo enakonočje za 10 dni naprej pomakniti. Ako ne bi bilo mogoče koledar v obče vpeljati, nastalo bi zaradi tega mnogo zmešnjav, situost in preprirov pri občenju in prometu. A cerkev je bila te misli, da stvar se mora vrediti, da se spolnijo predpisi cer-

so se pa lotili podlage krščanstva, namreč krščanske vzgoje mladine. — To bode menda počasi ljudem oči odprlo. — V vrtu evropskem, na apenijskem poluotoku, vidimo pa dvoje vlad, jedno, ki se tako imenuje, drugo pa, ki ne nosi imena, a prvi ukazuje. Kraljeva vlada se boji nevidne ali vlade brez imena, ali se vsaj tako dela, kakor da bi ne imela prostih rok, v najsitnejim položaji pa je kralj, v čega imenu se vlada, mislimo pa tukaj na njegovo lansko potovanje na Dunaj. Zakaj — to naj vsak sam sodi! Od Italije je pa naj bliže k nam v Avstrijo. Kaj pa se je pri nas zgodilo važnega v tem mesecu. Od vojske na jugovzhodu smo že nekoliko govorili, ostaja nam še, da se podamo v središče države, a bolje v središči, kajti v Avstriji imamo dvoje središč za to stran Litave v staroslavnem Beču, za onstran Litave v Buda-Pešti. V obeh krajih zborujejo modri možje, ter se posvetujejo, da bi zlo odpravili iz sveta. Največi zlo v državi pa je pomankanje denarjev, tedaj prav za prav tam iščejo denarja, skušajo pa obema vstreči, državi nakloniti več prihodkov, a državljanom naložiti manj davkov. Kako bodo izvršili to, kar je na videz nemogoče. Colnino hočejo zvišati, in tako državi nakloniti več prihodkov, s colnino mislijo pa varovati domače pridelke, domačo obrtnijo, a davek bode pa vendar le plačevali tisti, kateri blaga potrebuje, tedaj je vse prizadevanje obrnjeno, ljudstvu pomagati, da bode lažje davke plačevalo tako, da se davek bolj porazdeli a vendar ne bode bolel prebudo teh, ki sedaj nosijo državno breme — kmete in obrtnike. Ta stran in onstran Litave se posvetujejo sedaj o colnem cenilniku —

Iz Dunaja pa prestopimo sedaj v nemško metropolo, v Berlin. Tudi tam iščejo državne dohodke pomagati se samoprodajo tobaka. Veliko se govori za in proti, a vpraša se le povsod, kje bodo denar jemali brez povišanja davka in večih prihodkov, in denar se more tam vzeti, ker se nekako lažje dobi.

kvenega zbora. Tudi grska cerkev ima 21. dan sušca za jednako nočje, niso hoteli še večega razkola delati. Ko bi bili premaknili 21. dan sušca, bi mogli prenarediti tudi brevir in misale in določbe za premakljive praznike, ker bi bilo provzročilo mnoga troška in dela.

Po katoliških deželah na Laškem, Francoskem, Španjolskem i. dr. so novi koledar kar neutegoma vpeljali; tudi v Švajci in na Nizozemskem niso odlašali. Le nekaterim redovom to ni bilo po godu, posebno ki so praznovali ob dneh, ki sedaj izpadejo, kakega posebnega svetnika svojega reda. Pošiljali so prošnje na prošnje do papeža, pa je bilo vse zastoj, in s časom, ko so minuli vsode polni dnevi, so se polegli razburjeni duhovi.

Težeje pa je to bilo po protestantskih deželah, vzlasti pa v Nemčiji, razklani po verskem prepiru. Meseca septembra 1582 je poslal papež posebnega poslanca do cesarja Rudolfa II. s prošnjo, naj ukaže vpeljati koledar po svojih deželah. Ob istem časi so bili tudi pozvani katoliški državni stanovi v Nemčiji, naj bodo delavni pri tej vpeljavi; vsaj je dekret za vpeljavo podpisal goreč škof Urban iz Pasove 23. septembra. A cesar je bil počasn pri svojem delovanji; vse se mora najprej dobro preudariti. Da, škof Pasovski in vojvoda Viljem IV. Bavarski sta mogla ukaz za vpeljavo nazaj vzeti, kor je cesar mislil, da mu segata s tem v njegove vrhovne pravice.

(Konec prihodnjič.)

Z ognjem sem začel, z ognjem hočem končati, in sedaj pa govoriti o velikem požaru, ki je vničil higienino razstavo v Moabitu pri Berlinu. Kolikor se sedaj ve, je začelo 12. t. m. ob 6 uri zjutraj goreti na desno pri glavnem vходу v tako zvani delalni sobi, kjer je bilo veliko ročnega orodja. Ko pride mož požarne straže mimo te sobe mu nasproti pride natakar bližaje pivnice, kjer pa niso nič kurili, ter mu reče: po dimu smrdi, morda kje gori. Mož, ki je bil tesar, razbije se sekuro vrata imenovane izbe. V kotu najdeti star tepih, ki je tlel. Prineso vode polijejo tepih, hodijo po njem, in s palicami ga otepajo, a to je bilo „vzrok nesreči“. Pod izbo, pod pivnico, da pod vsem razstavnim poslopjem je bil prazen prostor, kjer so bile treske in druga odpadnina. Ko so mislili ljudje da so ogenj pogasili, so ga še le prav raztrosili in raznetili. Med tem, ko so drug drugemu srečo vošili, da so ogenj pogasili, jim je začelo goreti nad glavami, poslopje je večidel leseno, deske so bile na novo po barvane, ogenj se je kar po njih obliznil, in v tem hipu je bil vstrel. Odsihmal ni bilo več pomoči. Kakor se je tukaj godilo pri razstavi, godi se večkrat v lemožem, ki imajo državno krmilo v rokah. Socijalizem tli in tli po kočah siromešnih delavcev, ko pa se le ti vzdignejo ter prosijo pomoči, polivajo vstajo z vodo, teptajo z nogami siročad, ki si ne more pomagati, dokler se ogenj bliskoma ne vname in strahovito razširi, tako da vse gasilnice malo izdajo. Tako se godi na Irskem, tako se godi na Ruskem, kjer si ljudstvo se silo, z vstajo hoče pomagati; na Ruskem se je sicer ljudska jeza obrnila nad jude, ki so dolgo časa raztepavali tleče iskre, dokler da jim ni plamen nad glavami švignil, sedaj naj pa drugi pridejo gasiti in rešiti te, ki so sami ogenj zatrosili. Kar se je zgodilo na Ruskem in Irskem, žuga vsi Evropi, ako o pravem času ne pride tisti, ki spravi nakopičeno netivo v kraj, iskra že tli dolgo časa, le nikar je ne podpihovati. Končam naj pa z nasledki požara v „Ringtheatru“ 8. decembra p. i. — Morje je bilo viharo, valovi so visoko butali, da se pomiri, treba je bilo nekaj, na katere je sum letel, pometati v vodo, da se poležejo razburkani valovi. Zgodilo se je 16. maja ob 4 uri je naznanil predsednik sodišča Helcinger razsodbo, glasi se tako le:

1. Franc Jauner, bivši ravnatelj pri Ringtheatru, obsojen. 2. Jožef Nitsche, bivši masloist v Ringtheatru, obsojen. 3. France Geringer, bivši h šni nadzornik obsojen. — Javner je kriv pregreška zoper varnost življenja, a oprošča se prestopka zoper varnost premoženja. — Nitsche in Geringer sta v obeh točkah spoznana kriva.

Jauner je bil obsojen na 4 mesce proste ječe, Nitsche na 8 mesecev in Geringer na 4 mesce poostrenega zapora. Vsi skupaj so dolžni škodo povrniti vsega skupaj 6087 gld., druge zahteve, posebno zavarovalne družbe, aspoie na civilno pravdo. Sodišče je le toliko priznalo odškodnino, kolikor se je da preceiniti; drugi zatoženi Avgust Breithofer, bivši ogoja — čuvaj v Ringtheatru; Anton Landsteiner, policijski svetovalec; Adolf Wiljem mestni inženir in Leopold Herr, ogleda orodja mestne požarne straže so spoznani nekrivi.

S tem je končana žalostna zveržena pri Ringtheatru. — Valovi so dobili svoje žrtve; ljudje na Dunaji pa menda tudi drugod so kakor piščeta v kurnjeku. Koliko krika, koliko kavejanje je med njima, kar pride kubarica z nožem v roci, sedaj potegne kikirikava

za perute in mu vrat odreže, vse omolkne in se skrije, a čez nekaj trenutkov je stari krik in vik v kurnjeku.

Politični pregled.

V Ljubljani 19. maja.

Avstrijske dežele.

Iz Dunaja, 18. maja. Vojaški nakazni list objavlja provisorien red o osnovi bosno-hrcegovinske armade. Vojaki imajo prisegati: „Prisegam Bogu vsegamogočnemu, da bodem zvesto služil cesarju in kralju Francu Jožefu in da bodem pokoren poveljem svojih prednikov, tudi ob nevarnosti življenja.“ Po redu (statutu) ostanejo bosno-hrcegovinske kompanije pešcev pod generalkomando v Sarajevu. Za muhamedance se imata osnovati dva „vojno — imana.“ Pokrivalo bode vojakom in nadčastnikom „fes.“

Kakor smo že poročali, je vlada na Koroškem priporočevala županom in oblastnikom, naj pazijo na **posvečenje nedelj in praznikov.** Enak ukaz je izšel iz Gradca, ki županom po okrajnem glavarstvu zapoveduje, da o času škofovega obiskovanja in birmanja naj ne dopuščajo hrumečih in preglasnih veselic, kakor je n. tako zvan „ringelspiel“ ker, pravi ukaz „iz ozirov dostojnosti in pobožnosti je potrebno, da se to v obližji cerkve opusti.“ — „Naročam tedaj gg. županom v smislu § 24. občinskega reda vsako tako razveseljevanje strogo prepovedati, in, če treba, zabraniti.“

Dobro in vse hvale vredno! Od kar so se začeli nedelje in prazniki oskrnjevati brez vse kazni, je tudi ljudstvo zlasti mlado, čez dalje bolj divje postalo. Množili so se uboji pijančevanja, ter z njimi druge nesreče in znana slovenska pobožnost in čednost je čez dalje bolj pojemala in ginila. Gotovo bode pa takrat boljše, kadar bodo začeli duhovski in deželski predstojniki vzajemno za posvečevanje nedelj in praznikov skrbeti. Naj bi se ti časi kmalo in povsod povernili! Ne le Cerkvi, ampak tudi državi bode v največji prid, tedaj bode tudi ljudstvo srečnejše.

Vnanje države.

Iz Londona 16. maja. V spodnji zbornici je predložil Gladstone postavo, ki se tiče zaostale najemščine na Irskem. Postava predlaga, ako išče kak najemnik pogojenja naj plača najemščino jednega leta, in naj se skaže, da ne more več plačati. Državni donesek je dar, in ne sme preseči jednoletne najemščine ali polovice zaostalega. Ako plača najemnik jednoletni dolg, naj se mu zbriše dolg, kolikor ga še ostaja. Državni donesek se jemlje iz irske cerkvene zaloge, in če tega ni dovolj, iz drugih državnih prihodkov. Po kratki debati se je sprejela postava pri prvem branji brez glasovanja.

Izvirni dopisi.

Z Dunaja, 17. maja. (Osodba zaradi požara gledališča na ringu.) Glasovita pravda zaradi požara v ringtheatru je končana; včera so razglasili razsodbo, ki je pa veliko milejša, kakor je občinstvo pričakovalo. Državni pravdnik končavši svojo zatožbo je rekel sodnikom: „Ravnajte po postavi, toda ravnajte po človeški.“ Izmed 7 zatožencev so bili samo trije za krive spoznani, namreč gledališni vodja Jauner, pa Nitsche in Geringer, ki sta stala v njegovi službi. Policijski svetovalec

Landsteiner, Herr, Wilhelm in Breithofer so bili za nekrive spoznani. Obsojeni so: Jauner na 4 mesece zavora, Geringer na 4 mesece ječe, poostrene z enim postom na mesec, Nitsche pa na 8 mesecev ječe, poostrene z enim postom na mesec. Razna tega morajo povrniti raznim poškodovanim osebam 6087 gl. Obsodba je jako milostljiva v primeri s strašansko nesrečo, ktero so bili obsojeni s svojo malomarnostjo in zanikrnostjo zakrivali. Vendar pa z njo niso bili zadovoljni in zagovornik Jaunerjev je sodniji naznanil, da bode vložil pri najvišji sodniji pritožbo ničevosti, in da bode vzroke povedal v pritožbi.

Ni gol primerljaj, da ravno sedaj, ko se je pri nas vršila poročna sodnija zaradi strašnega požara gledališnega, je v Berlinu zgorelo velikansko poslopje, ki je bilo odločeno za razstavo rešilnega orodja. Takrat so Berlinci ošabno govorili: samo v Avstriji mogoče, pri nas se kaj takega ne more zgoditi, in glasoviti berlinski šalivi list „Kladderadatsch“ pisal je dan pred tamošnjim požarom: „Tudi dunajska policija se boče vdeležiti razstave zdravstvenih in rešilnih pripomočkov. Razstaviti je boje hotla požar gledišča na ringu, kakor so ga opisale sodnijske preiskave. Pa prepozno so to naznanili, in odreči si moremo ta podučni okus. Toda niso si ga odrekli. Drugi dan so imeli priliko z lastnimi očmi gledati strašni požar, ki se je od dunajskega ločil v tem, da pri njem ni konca vzelo nobenih ljudi.“

Z Dunaja, 18. maja. (Državni zbor. Delegacije in vstavoverski češki poslanci. — Baron Nadherny. — Državni denarni minister.) Colna komisija gospodske zbornice je včeraj dovršila posvetovanje o colnem tarifu ter sprejela predloge vladine brez vse premembe. Drugi teden bode reč prišla v obravnavo v gospodski zbornici sami, ki bo brez dvoma pritrdila nasvetom odsekovim. Od zbornice poslancev z večino 17 glasov sprejeti nasvet poslanca Hallwicha, po katerem naj bi se nekatere dežele in okrajji oprostili žitne colnine, bo toraj zavržen, in vsled tega bo postava drugi teden še enkrat prišla nazaj v zbornico poslancev. Ko bo ta predmet dognan, se bode državni zbor razšel na počitnice, morda 25. ali 26. maja. Gospodska zbornica pa bode po binkošnih prve dni meseca junija še zborovala, ker hoče pred razhodom rešiti postavo o volilni premembi. Meseca junija se snidejo nekateri deželni zbori, med njimi zlasti zbor Štajarski in Tirolski.

Pred razhodom bode državni zbor volil tudi poslance za delegacije, ki se na jesen zbero v Budapešti. Liberalni poslanci pemske so sklenili, da se s svojimi češkimi tovariši zaradi teh volitev ne bodo porazumeli, ampak izbrali lastne kandidate. To je tem čudnejši, ker je vstavovernih poslancev 46, čeških pa 44. Prav lahko je mogoče, da eden ali drugi zbolijo, ali iz posebno važnega vzroka k sebi priti ne more, in da bode trma nemških pemcev ponižana. Pa v svoji slepoti vsega tega ne sprevidijo, ampak hočejo brezobzirno rabiti svojo moč, dokler jo še imajo. K jutranji seji pride gotovo tudi že novo izvoljeni češki konservativni poslanec baron Nadherny. Dobil je 166 glasov (ne 124, kakor je stalo napačno v telegramu). Ustavoverci so se volitve zderžali, ker so sprevidli, da ostanejo v manjšini.

Državnega denarnega ministra še zdaj nimamo. Prigovarjali so Szlavyu, da bi še ostal v službi, pa zastoj. Govorica, da Coronini postane njegov naslednik, je potihnila, in vsi listi soglasno poročajo, da mora biti novi mi-

nister Madjar. Imenujejo se Ludvik Tisza, brat ogrskega ministerskega predsednika, reški guverner grof Szapary, pa grof Franc Zichy. Najmanj upanja ima boje Tisza, največ grof Szapary.

V Sarajevu 13. majnika. Sinoči sem prejel „Slovenca“ od 9. maja. Ona opazka iz Sarajeva posneta iz „Politike“ me je silno zbodla. Ne vem, kako morejo tako neslane dopise prejemati pametni časniki. O naših razmerah do častitih očetov frančiškanov pač nečem na drobno pisati, ker mi je stvar pretesna, da bi jo razpravljaj po časopisih. Le nekoliko besedi naj svojim slovenskim rojakom spregovorim.

Težko je vprašanje o farah. Papež so nadškofa poolastili, da sme za sedaj vse prosto oddajati, a v teku enega leta naj častiti očetje dokažejo, katerim župam so oni patroni, katerim namreč so na svoje stroške sozidali cerkve in župne stane, pa se bo moglo razsoditi, ktere naj ostanejo „beneficia regularia“ in ktere morejo biti „beneficia saecularia.“ Da bi se stvar lepše zvršila, so nadškof predložili provincijalu predlog, naj se patri sami odločijo, ktere in koliko žup bi oni svetovnim duhovnom hoteli odstopiti. Predlog je bil sprejet z veseljem. Stvar se sedaj razmišlja. Ako bodo ponudbe očetov nadškofu všeč, prosili bodo skupno sv. stolico, da je potrdi; ako mu ne bodo všeč, odprta ostane prva pot in vtegae — minuti več let, predno se zadeva konečno reši. Tako je sedaj stanje.

Bili smo z nadškofom v Fojnici, kjer biva provincijal. Lepo so nas sprejeli vsi očetje, prelepo, da presrečno tudi vse ljudstvo. Da je sedaj nekoliko nemira, da se stvari prevdarjajo in se tudi različno o njih sodi, to je kar naravno. A mislim, da bi se že povoljno rešile vse zadeve, če bi mi vsi imeli pred očmi edino le čast božjo in blagor naroda. Do sedaj smo službeno s predniki očetov v najbolji zvezi in predniki odločujejo. Dobro vem, da je najboljšim očetom hudo, da nekteri po časniki javno mnenje begajo; in predniki bi dotične kaznovali, ko bi jih poznali. In res! mi nismo prišli v Bosno prouzrokovat novega razkola, niti ljudstva hujskat proti očetom frančiškanom; prišli smo pozvani od viših in najvišjih oblasti cerkvenih in državnih, da vtrujemo in zastopamo prid katoliške cerkve v Bosni; a tudi očetje so nam rekli sami, da nečejo razkolnikom na ljubav in v veselje razprtij delati. Vprašanje naj se reši, kakor že, toliko je gotovo, da v djanju deset do dvanaest let glede fara ne bo spremembe, ker do tčas ne bo domačih svetnih duhovnov. A predno mine toliko let, vtegnejo se razmere premeniti, duhovi pomeriti, in hujskalci dobiti zasluženo plačilo.

Do sedaj sta se naselila v Bosno samo dva nova redova. Prej so bili očetje trapisti v Marija Zvezdi in zagrebške milosrdnice v Sarajevu, Travniku, Drventu, Banjaluci i Mostaru. Sedaj so prišli očetje jezuitje, da bodo podučevali in vodili semenišče osnovano po zapovedi trenškega zbora, to je deško in bogoslovno semenišče. Deško semenišče ostane zmiraj v Travniku; bogoslovno pa se utemeli v Sarajevu, se ve, da se le v osmih letih. Oboje je provincijalno, toraj za celo Bosno Hercegovino. Tu bodo delali častni očetje jezuiti in pa v misijonih, kadar se bo ponudila prilika na nje. Zadnje dni so se naselile tudi sestre od družbe hčera božje ljubezni. To družbo je še le pred 13 leti ustanovila sedanja vrhovna prednica Frančška Lehner. Materna hiša je na Dunaju v „Fasangasse“; do sedaj se je

že na 12 krajih v avstro-ogerskej monarhiji naselila; v Sarajevu je toraj 13. zavod, kojega sedaj ustanovljajo. Neko cerkveno društvo je dalo precej denara, pa so nadškof kupili precejšen vrt za milosrdnice, ki imajo sedaj jako tesne prostore, in ne morejo razvijati svoje delavnosti, ter hišo in lep vrt za to novo družbo. Zadnje dni je došlo sem pet sestra, med njimi sama vrhovna prednica. Že se hiša zida in pripravlja. Ob enem bota dva zavoda. Prvi se bo imenoval „Marijni zavod“, kjer bodo revne sirote vso odgojo dobivale zastoj in kjer bodo služkinje dobile stan, hrano in poduk za čas, v katerem bodo brez službe. Drugi se bo imenoval „Jožefov zavod“, imel bo vrt za male otroke, šole notranje in vnanje za poduk in obraževanje meščanskih deklet, pa šole za podučevanje v ročnih delih, gospodinjstvu i. dr. za one odrasle, koje do sedaj niso imele prilike, podučiti se. Treba jim je veliko denara. Cesar sami so jim dali lepo svoto in so se silno veselili, da so jih škof poklicali v Sarajevo; tukajšnja vlada je dobila miglje, da naj jim v vsem na roko gre. Bog jim obudi veliko dobrotnih src.

Bodo li škof še kake druge redove, možke ali ženske sem poklicali, tega ne vem, pa tudi sami ne vedo; zgodilo se bode to, kar bodo okoliščine zahtevale in pripomočki pustili. Mislim, da bo za Bosno tim bolje, kolikor več dobrih delavcev vanjo prid. Posebno dobro bi bilo, da bi se moglo veliko čisto katoliških šol osnovati, ktere bo vlada jako rada podpirala. Bog nam daj dober vseh vsem; očetje frančiškani in mi, vsi imamo dela dovolj, složno hočemo delovati.

Še to naj opomnim, da Banjaluka skoraj gotovo še dalje časa ostane brez škofa; zadnje dni so naš nadškof odločeni za začasnega administratorja. V Mostaru so bili 3. nedeljo po veliki noči intronizirani škof Buconjić iz reda frančškanskega. Posvečeni so bili že pred letom in so bili do sedaj apostolski vikar za Hercegovino. — Kanonika sva do sedaj še zmiraj le dva. Tretji, dignitarius, g. Bežić skoro pride, ker je že davno potrjen na Dunaju in v Rimu. Na četrtega pa mislim, da bomo še dolgo čakali.

Vstanek se noče poleči. Skoro se kaže, da zopet raste, odkar so gozdi ozeleneli in se zrakovi ogreli. Čuje se o napadih na c. kr. vradnike. V Čajnici so ubili enega dobrega vradnika rodem Hrvata in enega „kadija“; in zopet se čuje iz Konjice, da so tam enega če ne ubili, pa vsaj težko ranili. Nove ustaške čete se menda prikazujejo v Romanji planini, ki ni ravno daleč od Sarajeva.

Konečno prav lepo prosim, da poročila iz Bosne čitajte jako oprezno, vsaj ove o cerkvenih zadevah. Ne mislite, da so domišljije enega ali drugega nezadovoljneža, natisnjene v časopisu, misli in nazori vseh in celega reda frančiškanskega. Od naše strani ne pisari o teh zadevah nikdo v liste, ker vemo, da je polemika v listih malokdaj koristna, mnogokrat pa škodljiva. Z Bogom!

Domace novice.

V Ljubljani, 20. maja.

(C. k. deželni predsednik) je ogledoval II. mestno deško šolo 16. t. m.; a 17. je bolnišnico usmiljenih sester.

(Nova dekana.) Včeraj sta bila instalirana oba dekana za Kamnik in Cirknico. V nedeljo presv. Trojce pa bota vsak na svojem mestu.

(Odpoved.) Prečast. gosp. Centrich, ki je dobil mestno faro v Brežicah, se je tej

odpovedal ter ostane na dozedanem mestu. Za slovenjobistriško faro ni nikdo prosil ter je v novič razpisana.

(*Matica Slovenska.*) Prihodnja seja Maticiniga odbora bode v 3. dan meseca junija, letošnji redni veliki zbor pa v sredo 14. dan junija. V 24. dan t. m. poteče obrok za oglašanje nasvetov, katere treba sprejeti v vabilo na veliki zbor.

(*Keglanje za „Narodni dom“*) neha v nedeljo 21. t. m. in razdelé se darila, tačas svira tudi muzična kapela c. k. 26. pešpolka Miheľaj veliki knez Ruski.

(*Za starosta pri „Sokolu“*) je izvoljen dr. I. Tavčar, odstopivšemu g. Ravnikarju se je zbor zahvalil za njegovo večletno delovanje pri „Sokolu“.

(*Svarilo.*) Iz več krajev dolenske strani je dobilo vodstvo zakupa deželnega vžitninskega daca naznanila, da se tam klatijo sleparji, se oglašajo za dacarje in zahtevajo dac od vina. Okoli Mirne peči in pri sv. Petru ob Novem mestu se je 11. in 12. t. m. klatil velik, bradast in precéj dobro gosposki oblečen človek, se izdajal za pregledovalca (revidenta) in ogledoval kleti, a daca ni še pobiral. Kdor takemu sleparju kaj plača je ogolufan, ker mora pravemu dacarju zopet vse plačati. Naj si toraj krčmarji, da se varujejo škode, pomnijo to: Revident ne pride nikdar brez dacarja, daca pa ni treba nikomur plačati, če ne dá tiskane pobotnice, na kateri je pritisnen z višnjevo (plavo) barvo kranjski orel. Vsak drug je slepar in naj se mu pokažejo vrata ali pa izročiti ga žandarjem.

Telegram „Slovenca.“

Z Dunaja 19. maja.

Rechbauer, Taufferer in Moro interpelirajo ministra Pražaka, kako se njegov razglas o slovenskem jeziku strinja z razsodbami najvišje sodnije in njegovimi prejšnjimi besedami

Razne reči.

— Iz Celja se nam piše: Č. g. Herkulan Šavor, duhovnik kapucinskega reda, je umrl na dan Kristusovega vnebohoda. Rojen je bil leta 1852 v Radovici na Dolenskem, v duhovnika posvečen l. 1877. Ranjki je slovel kot slovenski pesnik; pod besedo „surreum“ je objavila „Danica“ mnogo njegovih krasnih pesniških umotvorov; celo nemški je pesnikoval. „Graz. Volksbl.“ je pred par leti objavil njegovo nemško pesem, v kateri popisuje žalostno osodo takrat hudo stradajočih Istrijancev. Znani dobrotnik graški, grof Lilienthal je vsled te pesmi revežem daroval precej velik znesek denarjev, če se ne motim 150 gld. Naj v miru počiva blagi narodnjak in pobožni duhovnik!

— V Celji se nabira za spominek, ki se ima postaviti v slavo cesarju Jožefu II. — (Toda menda ne kali na prostoru, na katerem stoji zdaj lep spominek v čast Materi božji, o katerem se je govorilo, da se bo podrl?)

— Razdivjanost naše mladine. prepogostoma se bere o grozni razuzdanosti odrasle šolske mladine po raznih časopisih. Mnogi učitelji sprevidijo tudi sami, kako razdivjana je šolska mladež; toda malo jih je toliko pogumnih, da bi tudi očitno pripoznali, da po tej poti ne bo šlo dalje. Navadno se glasijo vsa sporočila do višjih oblastnij prav vgodna; vedno se še naglašuje, kakšen velikanski napredek je videti po vspehih sedajšnje šole v primeri s poprejšnjo. Natihoma pa se premnogi učitelji ihtijo ter sami naravnost obupavajo nad človečanstvom, če bo še dolgo

tako naprej dirjalo po potu razuzdanosti in brezbožnosti. Bodimo odkritosrčni!

— Iz celjske okolice: Slednjič je naznanil „Slov.“ da je župan celjske okolice podpisal znano pismo zoper vpeljavo slovenščine v šolo in urad. Nato je pa podpisala velika večina občinskih odbornikov (izmed 18 odbornikov 11) prošnjo za slovenski jezik. Razburjenost po soseski zoper nemškutarsko šlevo je silna. Če ima mož še kaj poštenja, bi moral svojo službo popustiti. Slišimo, da je z županom vred podpisal nemškutarsko pismo tudi Jožef Jezernik, po domače grenadir na Polulah. Škode za moža, da se je dal zapeljati. Sploh bo treba pri okoličanskem uradu malo na prste pogledati ondašnjemu nemškutarskemu občinskemu pisarju Hofmanu. Sramota za celo narodno sosesko, da njo vlada prav za prav človek, ki besedice slovenski pisati ne zna.

— Obseg 15. sošitka zabavnega čabavnega časopisa „Alte und Neue Welt“ je sledeči: Die hl. fünf Wunden, von Clem. Brentano. — Um's liebe Brot. — Eine Auswanderungs-Geschichte. — Kathol. Zeitgenossen. Bischof Dr. A. Raess. — Alpen-Blumen. — Botanische Studien. — Die schimpfenden Dioskuren. — Eine Studenten-Geschichte. — Der Palmsonntag. — Im Schwabenlande. — Reise Erinnerungen. — Blumen, Ferdin. Heitemeyer. — Pariser Borsetreiben. — Allerlei: Seitsame Jagdpacht.

Illustrationen sind folgende: Die hl. fünf Wunden. — Der Hofraum einer New-Yorker-Miethkaserne. — Dr. Andreas Raess. — Ein Alpenstrass. — Nach erfochtenem Siege. — Ein spanischer Fotograf. — Häuschen von Mönkgut.

— Za državno laško posojilo, ki bi imelo znašati 364 milijonov fr., se je podpisalo samo 70 milijonov. Malo zaupa pri obilnosti denarjev!

— Sv. krst je prejel v Neu-Pest sedem judovskih otrok, pet dečkov in dve deklici; naj mlajši otrok je star 11 mesecev, najstari 11 let. Krstil jih je v pričo starišev župnik v Neu-Pest, Vincent Illek; kratni boter je bil grof Aleksander Karolij in trgovec z usnjem Löwenritt. Oče, poprej trgovec v Budapešti, sedaj oskrbnik grada Ellenberg, in mati sta ostala pri svoji veri, dasiravno so bili otroci krščeni z njih privoljenjem.

— Umrl je vesoljni gubernator v Turkestanu, general Kaufman, ki je čitatelj časopisov znan iz vojske zoper Turkmene.

— Tudi na Dunaju je prepovedano tobak kaditi v vsih prostorih dvornih gledišč. Govori se, da se bode prepoved tudi na vse druge gledišča raztegnila.

— V Brodij je neki že čez 7000 pregnanih judov iz Rusije. Njih rojaki jim sicer pomagajo, a vendar je mnogo revšine med prišlimi.

Priporočila vredne knjige večinoma nove:

1. Friedrich Leopold grof Stolberg. Sein Entwicklungsgang und Wirken im Geiste der Kirche. Von Johann Janssen. Cena 3 gld. Ta knjiga spričuje, kaj človek z gnado božjo zamore postati, če z njo sodeluje ter se Duhu božjem ne ustavlja. Naj nikdo izreka malo ne ceni; ravno grof Stolberg kaže s svojim delovanjem, da vera ni nikomur na poti, da postane plemenitaj kakor ga svet spoštuje, pa tudi ves vnet za Boga in sv. cerkev. Grof Stolberg je res izgled, ki vsem kaže, kakov bodi Kristijan v toliko težavnih za Cerkev in

državo nevarnih časih, kakor je živel Stolberg. (1760—1819).

2. Handbuch der Postoralmedizin. Von dr. August Stöhr. Cena 3 gld. 60 kr. Pisatelj je bil profesor v Würzburgu ter je predaval svetnim in biagoslovskim učencem in poslušalcem „z vsogo gorečnostjo katoličana za svojo sveto Cerkev“, pravi sam s predgovoru. Že sam obseg knjige je ves drugačen, kakor pri novosegih zdravnikih. Ni mogoče celega navoditi, naj opomnimo le na Kap. III. Specielle Hygiene des Klerikers: Gesundheitsgrundanschauungen, Predigt, Schule, Beichtstuhl, Krankenbesuch, Begräbniss, Krankenhaus, Seminar, Gefängnis, Kloster, Missionen, Kap. IV. Mortalität u. Morbilität. Einfluss des Celibates (popolno keršansko). Berufskrankheiten. Kap. VI. Der Seelsorger u. der Arzt. Beziehung zwischen beiden. Unglaube unter den Aerzten. Verhalten des Priesters gegen die Aerzte: ... Kap. VII. Medizinischer Aberglaube früherer u. neuerer Zeit. Sympathikuren i. t. d.

O kratkem: Ta knjiga je vse drugačna, kakor njene sestrice. Jo prečitati bi tudi lajnikom ne škodovalo.

3. Franc Šuselka. Abfall und Rückkehr. Cena 10 kr. Mala, pa zanimiva knjižica ki kaže, kaj je navadno vzrok odpada in povernitve.

4. Dejiny Posvatneho zapevu staročeského. Spisal Karel Konrad. Cena 1 gl. 80 kr. (česko).

5. Das Christenthum und Einsprüche seiner Gegner 4 Auflage von Vosen. Na novo predelal Rheinstedter Gymnasialdirector. Cena za vezano knjigo 5 gl. 10 kr. Knjigo vsi katoliški časopisi in presojevalci izvrstno hvalijo in priporočajo. Že njen naslov kaže potrebnost v dandanašnih časih.

Vse navedene in druge knjige dobivajo se v Katoliški bukvarni v Ljubljani.

1. Herz-Jesu-Monath von Fr. Hattler. Cena nevezano 1 gl. 8 kr. Kakor znano, je mesec rožnik posvečen Srcu Jezusovemu. Zna pisatelj jezuit Hattler je v tej knjižici za vsaki dan posebej, kakor pri šmaruich, priredil nekoliko nauk za premišljevanje, nekaj molitev (navadno z odpustki) in kak izgled v posnemo.

2. Die Lehren der Nationalökonomie, seit einem Jahrhundert. Von Karl Périu. Cena 1 gl. 80 kr.

Maraikdo bo pri čitanji naslova znabitil mislil: Kaj to meni mar? Mi pa pravimo: Pač, nam vsem je mar; gotovo nam gre več mar, kakor mislimo. Človek mora zraven duše tudi telo preskrbeti, to se zgodi le po pametnem narodnem gospodarstvu. To ravno uči knjiga. Po splošnih opominjih sledi presojevanje mnogo krivih učencov njih krivih nauk in pogubljivih načel in potem razvoj kršanskih načelov ali kršanskega socializma k zboljšanj narodnega gospodarstva. In le kršansko narodno gospodarstvo nas zamore pogina rešiti itd. Knjižica podaja več, kakor na prvi pogled obeta. Bodi tedaj vsem mišlečim priporočena.

3. Joost von den Vondel. Sein Leben und seine Werke. Cena 2 gl. 64 kr. Pisatelj jezuit Aleksander Baugartner pravi v predgovoru: Odlomke te kajige sem že l. 1880 razglasil v „Stimmen aus Maria Laach“; ker so mi pa imenitni možje, n. pr. škof Raes vedno prigovarjali, naj izdam posebno knjigo, to storim rad, ker Vondel je bil naj večji pesnik na kršanski podlagi. Meni je delo napravilo mnogo prijetnih ur, naj bi drugim čitanje knjige pripravilo enako mnogo duh. veselja.

Most

z enim obokom se bo zidal čez potok Temenico pri Goriški vasi blizu Mirne peči, ktere stroški so se cenili na 460 gld. Kdor hoče to zidanje prevzeti, se mora zadnji čas do 25. maja oglasiti ter poslati dotične ponudbe, ker se bode ob 11. uri dopoldne tega dneva v šolskem poslopji v Mirnipeči zidanje mostu onemu prepustilo, kateri bo delo za najnižjo ceno prevzel. Predplača ali vadij znaša 10%.

Županija v Mirnipeči 18. maja 1882.

Janez Gallč,
župan.

1. Blaznikovi nasledniki v Ljubljani.